Otwarta Kolej

INICJATYWA cupt

Transport kolejowy skrojony na miarę:
Jak plan wpływa na ofertę i rozkład?

NA STACJI „REGULACJE”: PLAN JAKO KOMPAS RYNKU?

Maciej BIEŃCZAK

5. Warsztaty w ramach Transportowego Obserwatorium Badawczego,
Warszawa, 29 stycznia 2026 r.

PLAN PREZENTACJI

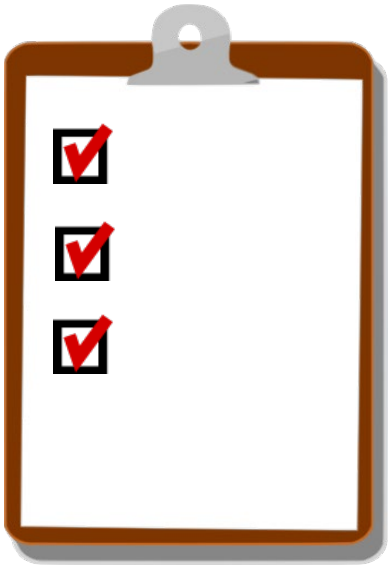

- Czym jest plan transportowy?
- Podstawa prawna do sporządzenia planu transportowego w Polsce
  - Akty prawne
  - Zawartość planu transportowego
  - Podmioty zobowiązane do opracowania planu transportowego
- Realizacja planów transportowych w Polsce – metody przygotowania oraz aktualizacja planów
- Co mogą umożliwić rozkłady jazdy w planowaniu transportu?
- Podsumowanie

Wprowadzenie

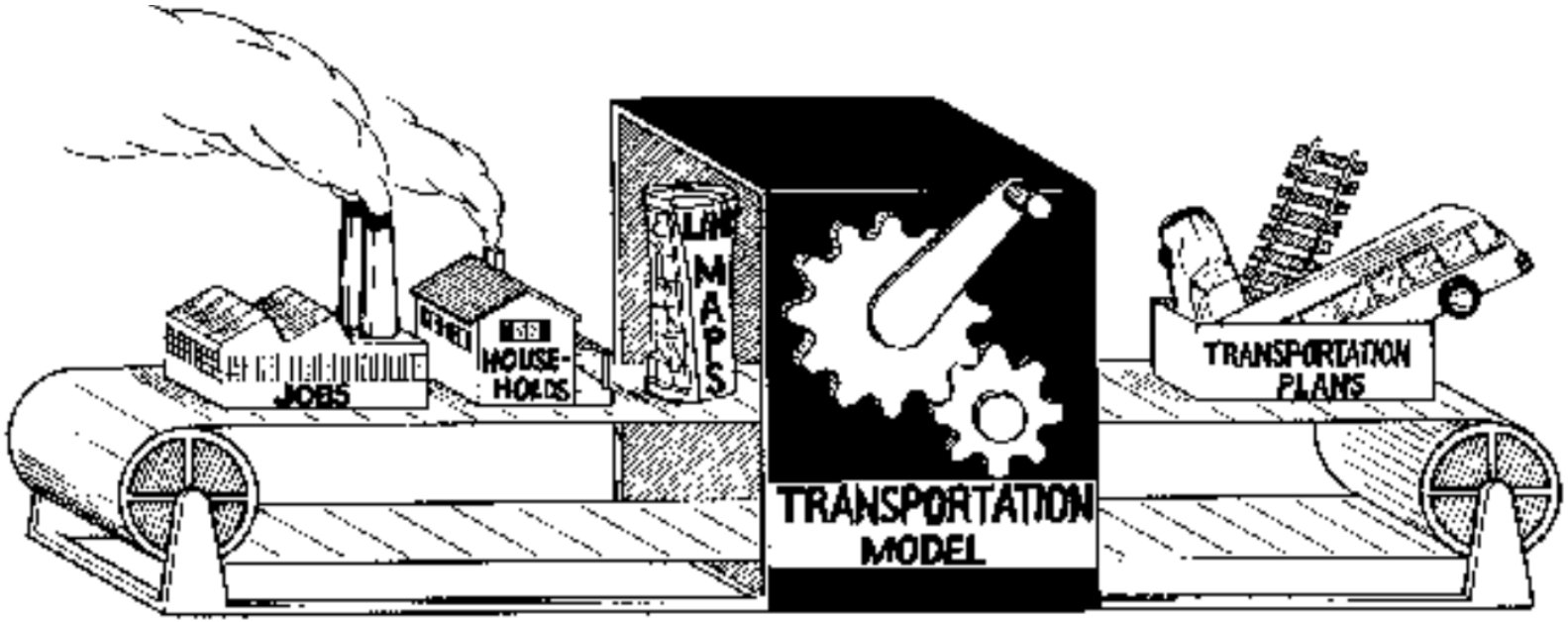

Co to jest plan transportowy?

Podstawa prawna do sporządzenia planu transportowego

- **Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz.U. 2011 nr 5 poz. 13)**
- **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 maja 2011 r.**

Ustawa o publicznym transporcie zbiorowym jest sformułowana na poziomie ogólności charakterystycznym dla tego typu aktów prawnych, jednakże rozporządzanie Ministra infrastruktury stanowi (z punktu widzenia wykonawcy planu transportowego) niejako kalkę ustawy, nie precyzując wystarczająco poszczególnych komponentów planu transportowego.

Kto musi opracować plan transportowy?

- gminy liczące powyżej 50 tys. mieszkańców
- powiaty liczące powyżej 80 tys. mieszkańców
- województwa
- porozumienia i związki międzygminne liczące więcej niż 80 tys. mieszkańców
- porozumienia i związki powiatowe liczące więcej niż 120 tys. ieszkańców

Wszystkie inne jednostki terytorialne mogą opracować plany transportowe.

Plan transportowy niższego rzędu musi być zgodny z planem wyższego rzędu.

Zawartość planu transportowego (cz. tekstowa)

- charakterystyka wszystkich linii komunikacyjnych
- ocena i prognoza potrzeb przewozowych
- przewidywane finansowanie usług przewozowych
- preferencje dotyczące wyboru rodzaju środków transportu
- zasady organizacji rynku przewozów
- pożądany standard usług przewozowych w przewozach o charakterze użyteczności publicznej
- przewidywany sposób organizowania systemu informacji dla pasażera
- kierunki rozwoju publicznego transportu zbiorowego

Zawartość planu transportowego (cz. graficzna)

- określenie skali w formie liczbowej i liniowej
- granice administracyjne organizatora uchwalającego plan
- objaśnienia użytych na rysunku oznaczeń i symboli
- oznaczenia zintegrowanych węzłów przesiadkowych

Uwaga – miejskie plany transportowe nie muszą zawierać tej części.

Przykłady elementów „dodatkowych” planu transportowego

- informacje o ruchu rowerowym
- informacje o polityce P&R
- informacje o przewozach komercyjnych
- opisy wdrażania strategii
- procedury sprawdzania realizacji planu transportowego
- inne

Badania konieczne do opracowania planu transportowego

- analiza dostępnych danych z przeprowadzonych badań, lub systemów elektronicznych
- badania muszą być dostosowane do realnych potrzeb organizatora transportu
- badania muszą uwzględniać ograniczenia kadrowe, finansowe i czasowe
- w przypadku braku możliwości trzeba wykorzystać dane wtórne
- należy przeanalizować dane innych samorządów (jeśli jest to możliwe)

Ustawodawca nie nakłada obowiązku prowadzenia badań!!!

Konsekwencje nie uchwalenia planu transportowego

- plan jest konieczny, aby móc zawrzeć umowę z operatorem kolejowym, drogowym, w komunikacji miejskiej
- trudności w pozyskiwaniu grantów europejskich

Metodyka opracowania planu transportowego

- **podejście najtańsze**
- **podejście najprostsze**
- **pobre dla mały samorządów np. Gmin**
- **wątpliwe w przypadku planów dla większych obszarów**

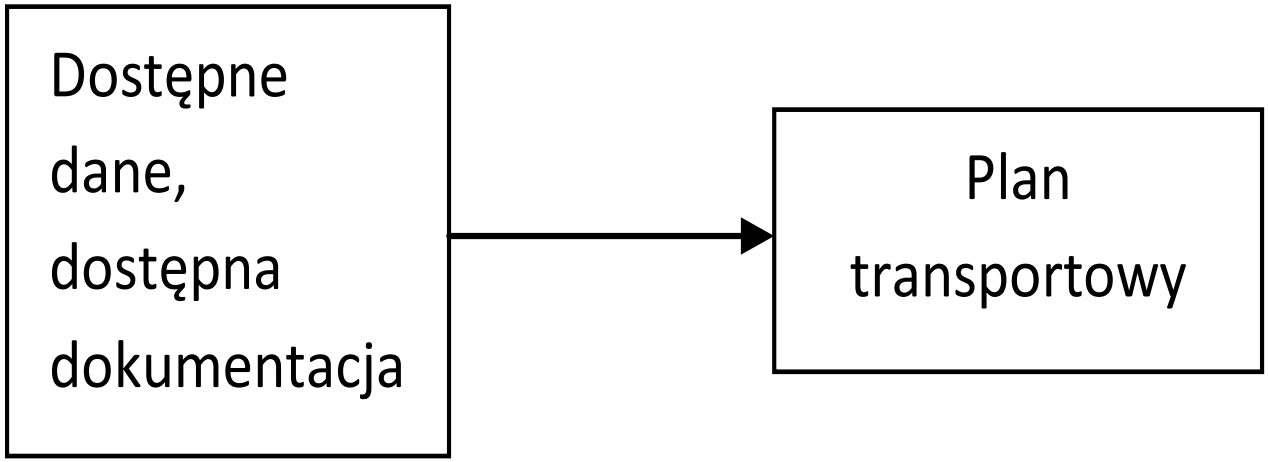

Metodyka opracowania planu transportowego

- **podejście podobne do pierwszego**
- **badania mogą właściwie potwierdzić część posiadanych danych, ale nie wszystkie**

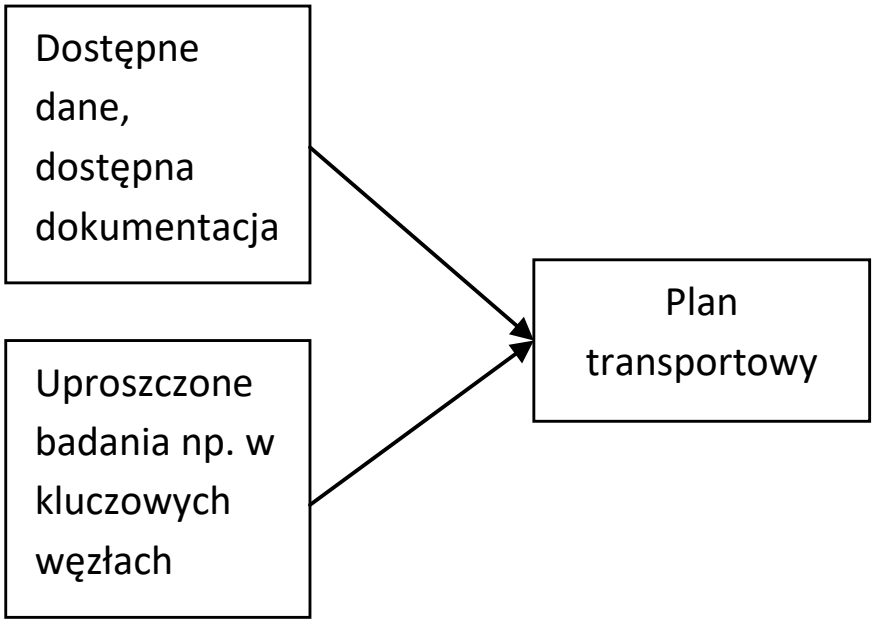

Metodyka opracowania planu transportowego

- znacznie lepsze możliwości prognostyczne
- dane zasilające model mogą być niewiarygodne

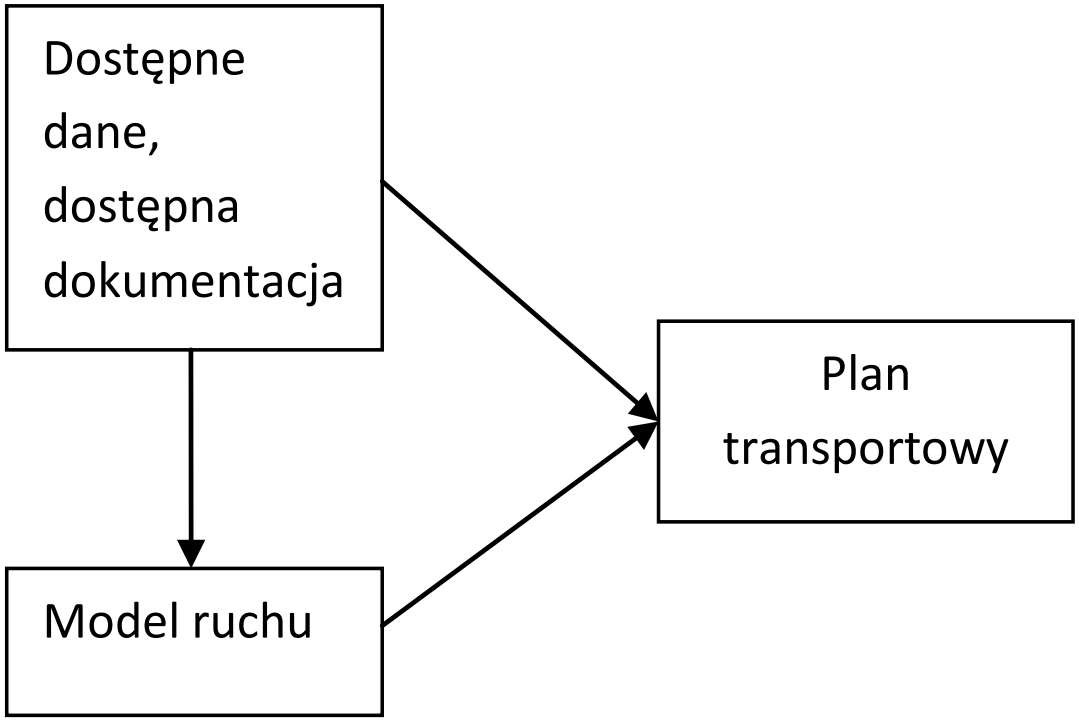

Metodyka opracowania planu transportowego

- podejście jest kompletne
- bazuje na danych pozyskanych z gospodarstw domowych, badań kordonowych i w środkach transportu

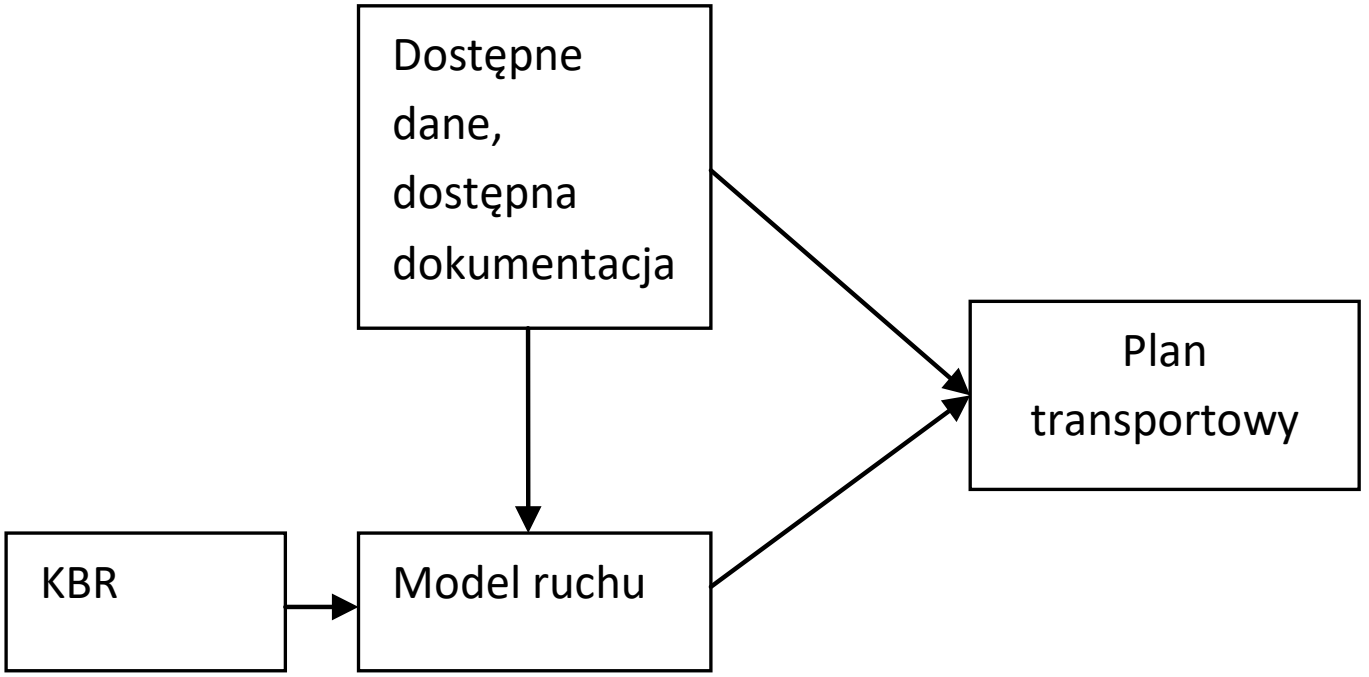

Metodyka opracowania planu transportowego

- posiada wszelkie zalety podejścia czwartego
- daje gwarancję racjonalnego wydatkowania środków na transport publiczny
- jest niesamowicie pracochłonne, a przez to kosztowne

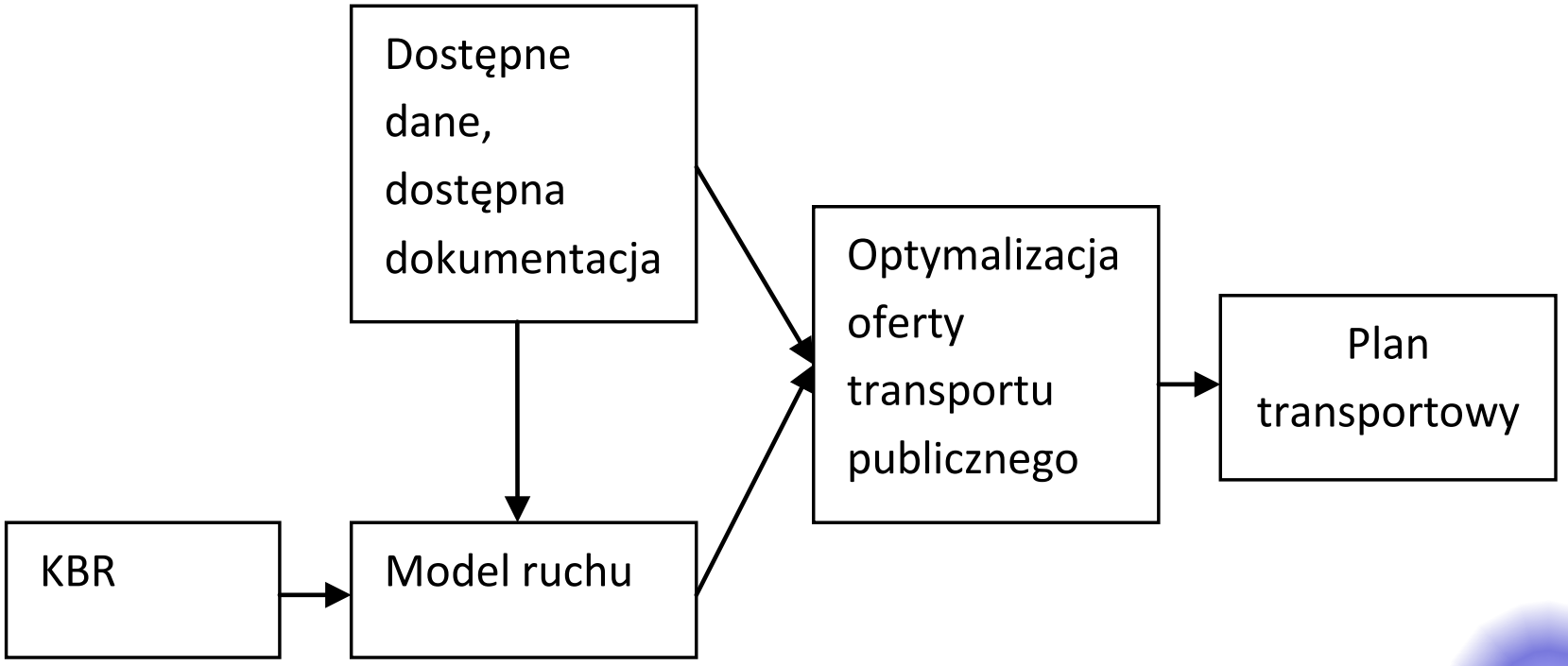

Metodyka opracowania planu transportowego

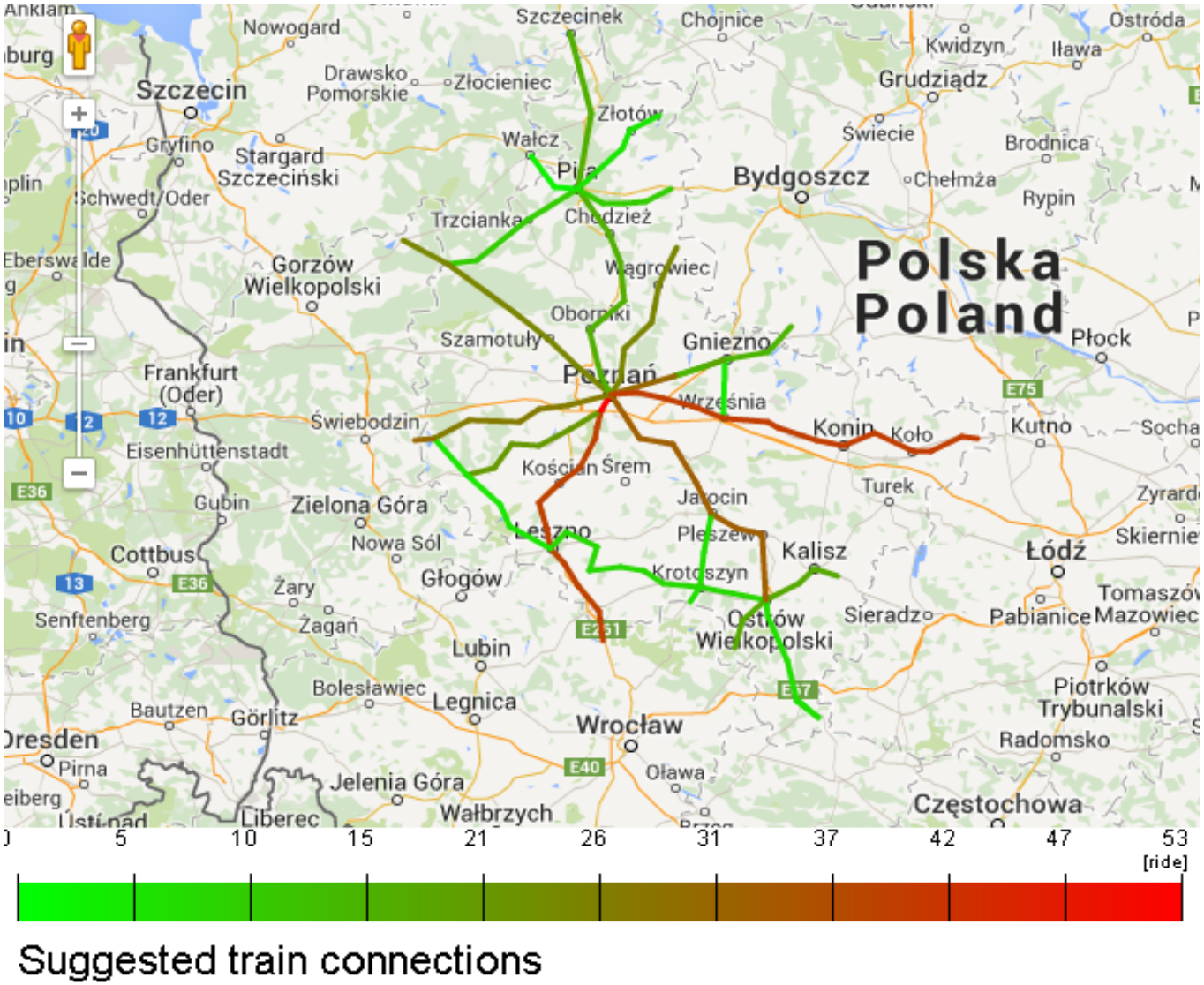

Metodyka opracowania planu transportowego

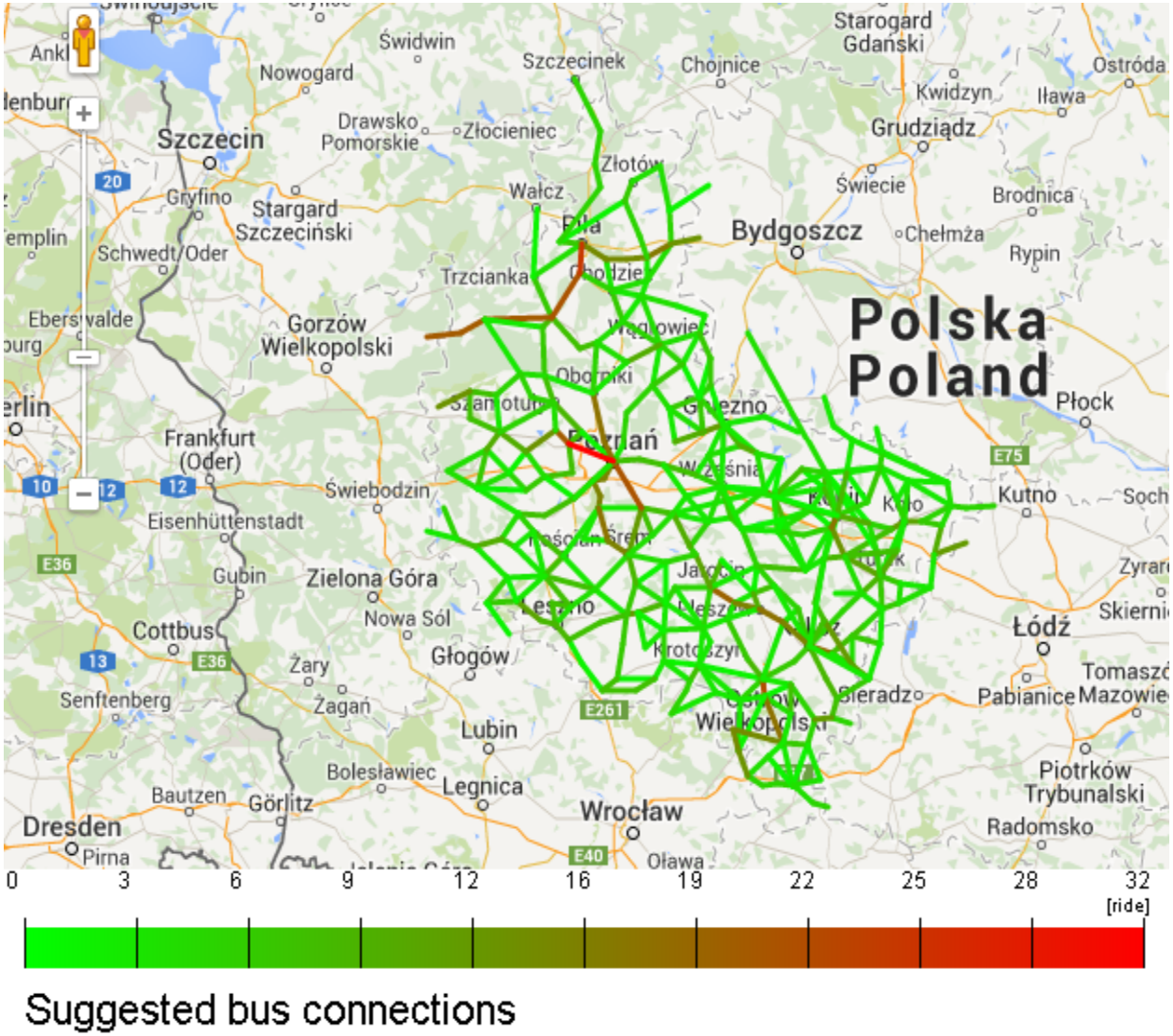

Metodyka opracowania planu transportowego

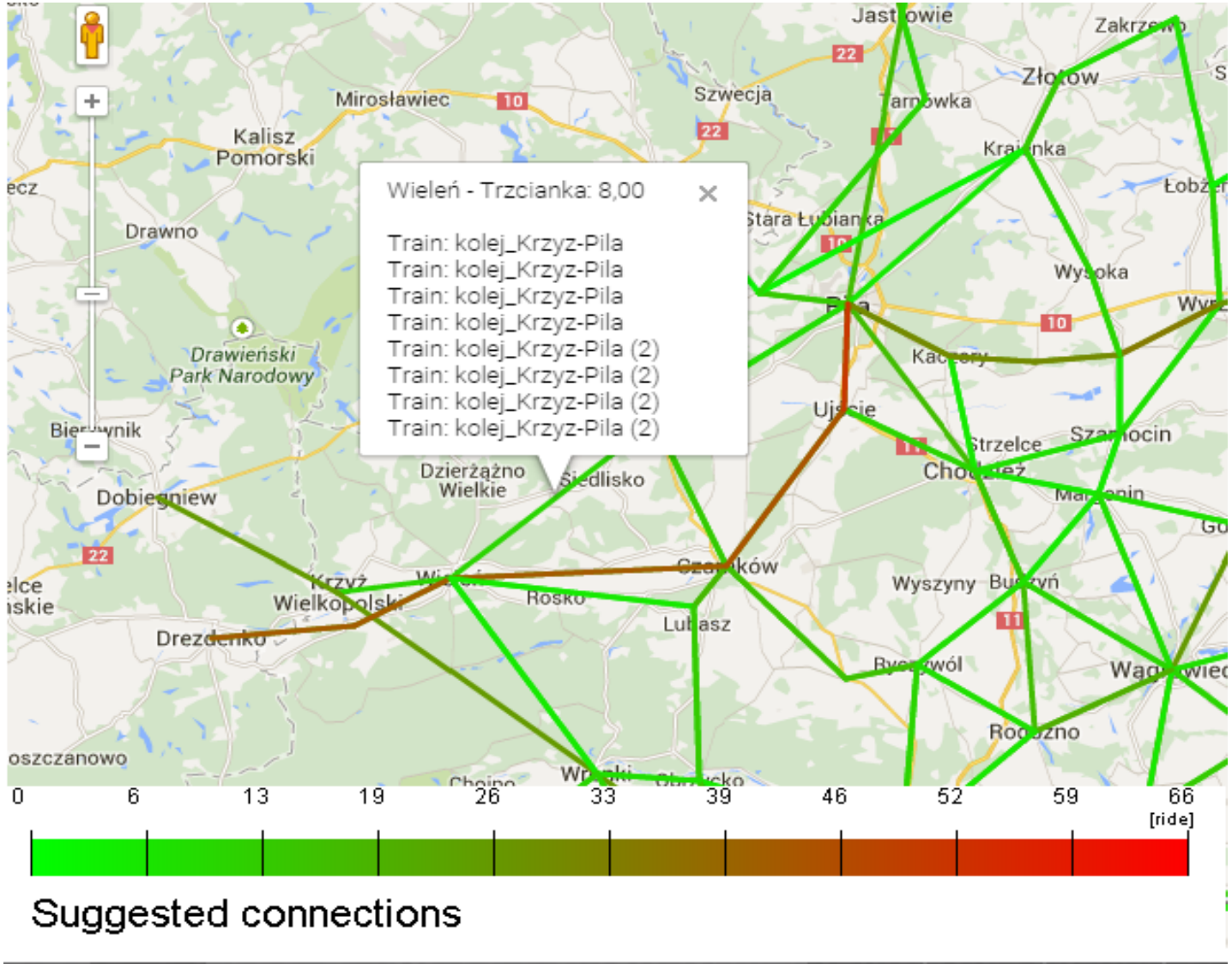

Dylematy

- Określenie rejonów komunikacyjnych (gmina vs. powiat)
- Jak traktować miasta na prawach powiatu?
- Ile przystanków autobusowych modelować dla rejonów komunikacyjnych?
- Jak agregować rozkłady jazdy dla zagregowanych przystanków?
- Jakie atrybuty nadawać konektorom?
- Jakie podróże modelować (między gminami czy powiatami?)

Dylematy

- Czy należy prowadzić badania w gospodarstwach domowych?
- O jakich podróżach pozyskiwać informacje?
- Jak zdefiniować kryteria punktów prowadzenia badań i pomiarów?
- Jak ocenić wiarygodność już przeprowadzonych badań?
- Czy w czasie badań pozyskiwać informacje o standardach?
- Czy w czasie badań pozyskiwać informacje o preferencjach?
- Jakie badania przeprowadzić, aby uzyskać możliwe najlepszy zestaw informacji przy zadanych ograniczeniach czasowych i finansowych?

Aktualizowanie planu transportowego

- Plan transportowy należy aktualizować w przypadku istotnych zmian w potrzebach przewozowych, układzie infrastruktury, standardzie usług, przepisach prawa oraz w siatce i częstotliwości połączeń, tak aby dokument odzwierciedlał aktualną organizację publicznego transportu zbiorowego i stanowił podstawę do zawierania umów z operatorami.
- Procedura jest zbliżona do jego uchwalenia (obejmuje analizę potrzeb przewozowych, opracowanie projektu planu lub jego zmiany, konsultacje społeczne, uzyskanie opinii i uzgodnień, przyjęcie planu przez organ stanowiący)
- W praktyce czas trwania aktualizacji to min. 3-6 miesięcy, średnio:6-18 miesięcy, zaś dla dużych organizatorów nawet 2-3 lata

Czy można przyspieszyć zmianę planu transportowego?

- tak – poprzez rozwiązania operacyjne
- elastyczne zapisy w samym planie:
  - dopuszczenie wariantów tras i częstotliwości,
  - widełki częstotliwości zamiast sztywnych wartości,
  - podawanie wartości minimalnych częstotliwości kursowania
- zmiany rozkładów jazdy i umów z operatorami (modyfikacje, linie pilotażowe)
- dopuszczanie aneksowania w zależności od sezonowości (również pandemii)
- „Tryb uproszony aktualizacji”, który formalnie nie istnieje:
  - Ograniczenie zmiany tylko do fragmentu planu
  - Równoległe prowadzenie analiz i konsultacji

GOSPOSTRATEG T-INCLUDED

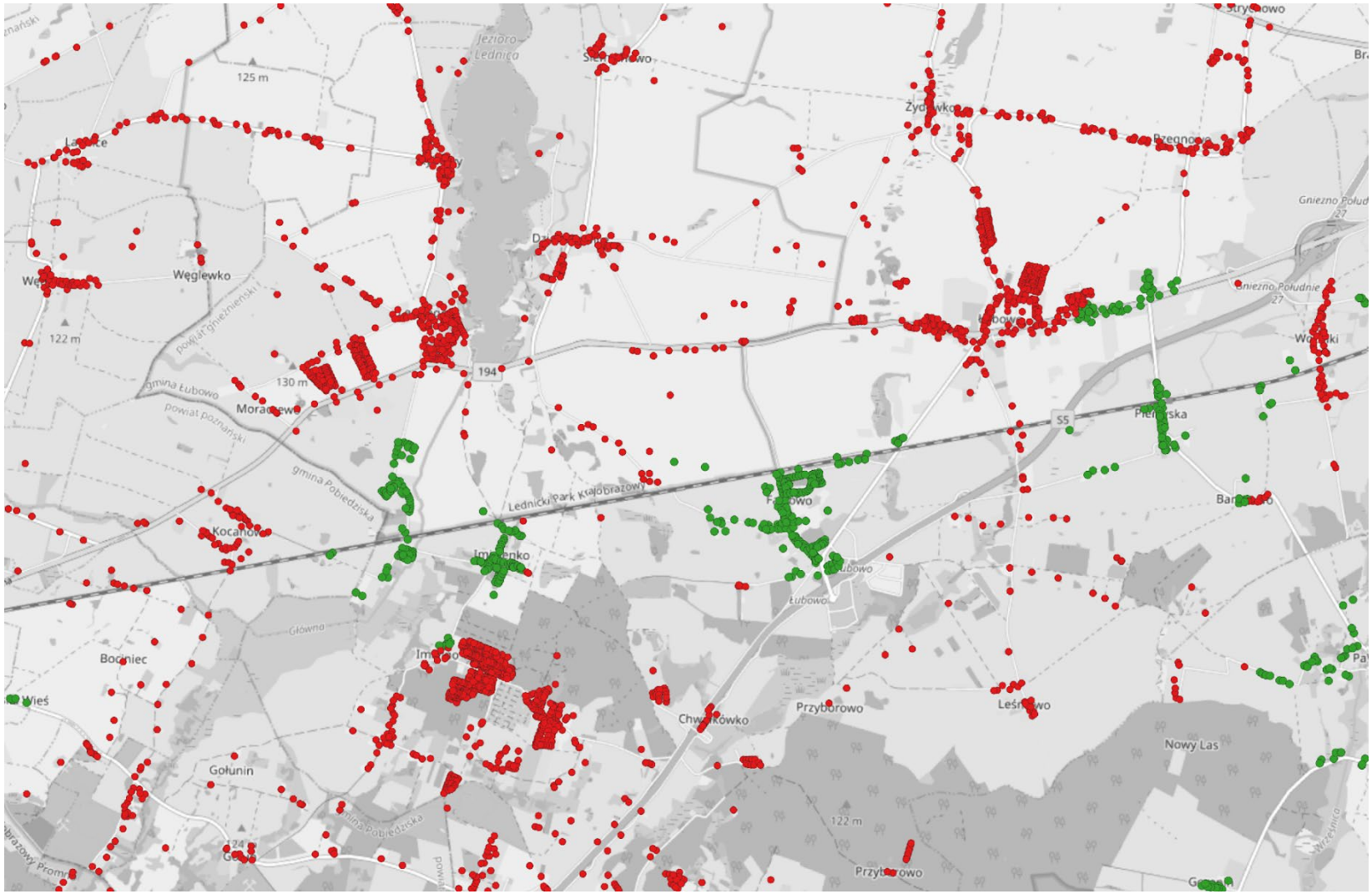

REFERENCYJNA BAZA PRZYSTANKÓW

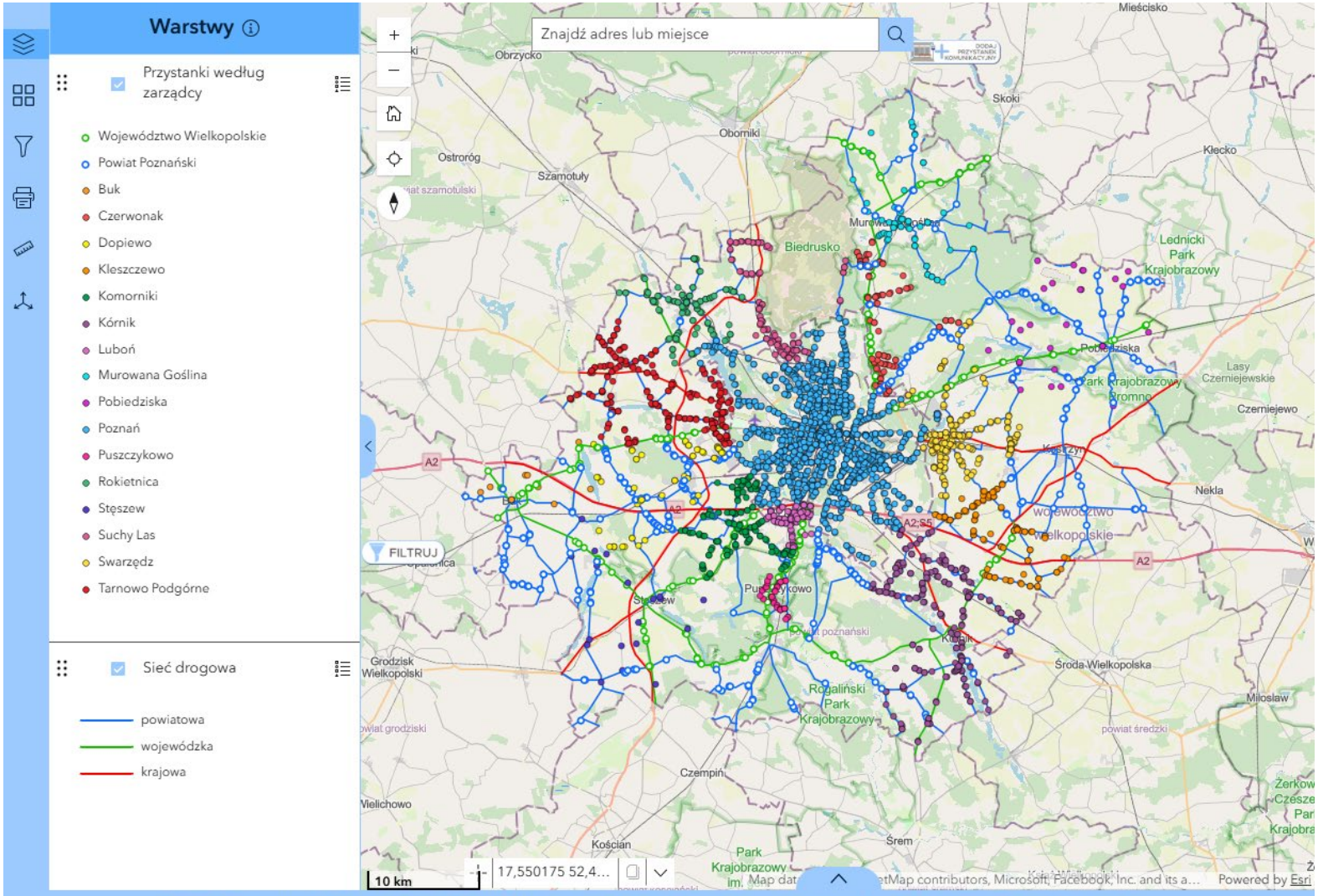

REFERENCYJNA BAZA PRZYSTANKÓW - PILOTAŻ DLA MIASTA POZNANIA I POWIATU POZNAŃSKIEGO

PODSUMOWANE

- rozbieżności metodyczne w przygotowywaniu planów transportowych będą stanowiły istotny problem w trakcie uzgadniania treści planów między sąsiadującymi lub zależnymi samorządami (np. województwo, powiat).
- należy dążyć do tego, by plany były akutalizowane, a badania je zasilające prowadzone w regularnych odstępach czasowych.
- należy promować ideę tworzenia planów transportowych wśród podmiotów, które nie są do tego prawnie zobowiązane (np. wszystkie gminy czy powiaty, a nie tylko wybrane).

PODSUMOWANE

- konstruując plan transportowych można dostrzec problemy badawcze różnorakiej natury
- przy budowie planu występują znaczne ograniczenia
- doświadczenie innych krajów pokazuje, że przygotowywanie planów transportowych jest warte ponoszonych nakładów
- plany transportowe będą dobrym narzędziem do realizacji polityki rozwoju zrównoważonego transportu.
- należy skupić się na opracowywaniu rozkładów jazdy w ustandaryzowanej formie

ZAPRASZAM DO KONTAKTU

Maciej Bieńczak
Politechnika Poznańska
Wydział Inżynierii Lądowej i Transportu
maciej.bienczak@put.poznan.pl
+48 504 270 114, +48 61 665 2716

